ECLI:LV:AT:2025:0307.A420204821.16.S
Lieta Nr. A420204821, SKA-92/2025
Administratīvo lietu departaments

**Latvijas Republikas Senāts**
**SPRIEDUMS**
Rīgā 2025.gada 7.martā

Senāts šādā sastāvā: senatore referente Indra Meldere, senatores Anita Kovaļevska un Rudīte Vīduša

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta, pamatojoties uz AS „Zemju pārvalde" pieteikumu par Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2021.gada 7.maija lēmuma Nr. 13-pk atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu, sakarā ar Patērētāju tiesību aizsardzības centra kasācijas sūdzību par Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 14.jūnija spriedumu daļā.

**Aprakstošā daļa**

[1] Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (turpmāk – Centrs) ar 2021.gada 7.maija lēmumu Nr. 13-pk (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) pieteicējai AS „Zemju pārvalde" aizliedza īstenot negodīgu komercpraksi, aicinot patērētājus – daudzdzīvokļu dzīvojamo māju dzīvokļu īpašniekus – individuāli izpirkt zemes domājamās daļas, pienācīgi neinformējot viņus par šāda darījuma juridiskajām un ekonomiskajām sekām, un piedāvājot netaisnīgus vienošanās noteikumus. Ar pārsūdzēto lēmumu pieteicējai uzlikta soda nauda 30 000 *euro*.

[2] Pieteicēja vērsās tiesā ar pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu un zaudējumu atlīdzināšanu.

[3] Administratīvā apgabaltiesa ar 2023.gada 14.jūnija spriedumu noraidīja pieteikumu par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu daļā, ar kuru atzīts pieteicējas pieļauts Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma pārkāpums. Tiesa arī noraidīja pieteicējas prasījumu atlīdzināt zaudējumus. Vienlaikus tiesa nosprieda atcelt pārsūdzēto lēmumu daļā par pieteicējai piemēroto soda naudu un, pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 253.panta sesto daļu, uzdeva Centram atceltā lēmuma vietā izdot jaunu administratīvo aktu par soda naudas piemērošanu pieteicējai.

Apgabaltiesas spriedums daļā, uz kuru attiecas Centra iesniegtā kasācijas sūdzība, pamatots ar turpmāk izklāstītajiem apsvērumiem.

[3.1] Centrs atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta otrajai daļai ir pamatojis nepieciešamību piemērot soda naudu. Tomēr atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta pirmajai daļai uzraudzības iestāde ir tiesīga par negodīgu komercpraksi uzlikt komercprakses īstenotājam soda naudu līdz 10 procentiem no tā pēdējā finanšu gada neto apgrozījuma (bet ne vairāk kā 100 000 *euro*). Pieteicēja gada pārskatu par 2020.gadu ir apstiprinājusi 2021.gada 30.novembrī un ir deklarējusi neto apgrozījumu 112 797 *euro*. Tā kā pārsūdzētais lēmums pieņemts 2021.gada 7.maijā, nosakot galīgo soda naudu, bija jāņem vērā pieteicējas 2020.gada neto apgrozījums. Tādējādi likumā noteiktā 10 procentu robeža nepieļauj piemērot pieteicējai soda naudu 30 000 *euro* apmērā. Tāpēc pārsūdzētais lēmums ir atceļams daļā par soda naudu.

[3.2] Atbilstoši Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.panta divpadsmitajai daļai Centram lēmumu, izmantojot iespēju pagarināt lēmuma pieņemšanas termiņu, bija iespējams pieņemt divu gadu laikā. Tikai gadījumā, ja divu gadu termiņā konkrētās ziņas, kas ir zināmas pašam pārkāpējam, objektīvi nebūtu iespējams iegūt, Centram būtu pamats soda naudas apmēru noteikt, neņemot vērā pārkāpēja neto apgrozījumu. Tā kā konkrētajā gadījumā lieta ierosināta 2020.gada sākumā, lēmumu Centrs varēja pieņemt līdz 2022.gada sākumam. Līdz ar to konkrētajā gadījumā bija iespējams, nosakot pieteicējai soda naudu, ņemt vērā pieteicējas deklarēto neto apgrozījumu.

[3.3] Samērojot pieteicējas un patērētāju, kā arī sabiedrības intereses, lai sasniegtu taisnīgu lietas izskatīšanas rezultātu, ir nepieciešams, atceļot pārsūdzēto lēmumu daļā par pieteicējai piemēroto soda naudu, uzdot Centram izdot jaunu administratīvo aktu, kurā uzliktā soda nauda tiktu reducēta līdz Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta pirmajā daļā noteiktajai robežai.

[4] Centrs iesniedza kasācijas sūdzību par spriedumu daļā par pārsūdzētā lēmuma atcelšanu un pienākuma uzlikšanu izdot jaunu administratīvo aktu. Kasācijas sūdzība pamatota ar turpmāk izklāstītajiem argumentiem.

[4.1] Tiesa lietas izspriešanā ir vadījusies tikai no Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta pirmās daļas pirmā teikuma gramatiskā formulējuma, neņemot vērā likuma mērķi, soda naudas mērķi un efektīvas pārkāpumu novēršanas nepieciešamību.

[4.2] Negodīgu komercpraksi var īstenot ne tikai personas, kas deklarē savu neto apgrozījumu, bet arī tādas personas, kuras, ignorējot normatīvajos aktos noteikto pienākumu, to nav pienācīgi izdarījušas vai kurām pilnībā vai daļēji nav piemērojamas saimnieciskās darbības ieņēmumu deklarēšanas prasības, kā arī tādas personas, par kuru iepriekšējā finanšu gada apgrozījumu ziņas objektīvu apstākļu dēļ nav pieejamas. Tāpēc apstākļos, kuros Centram nav pieejams pārkāpēja gada pārskats, Centrs informāciju prasa pašam pārkāpējam. Ja persona pieprasīto informāciju nesniedz, soda naudas apmērs tiek noteikts likumā noteikto 100 000 *euro* robežās.

[4.3] Izskatāmajā lietā Centrs izmantoja visas tam pieejamās iespējas, lai iegūtu informāciju par pieteicējas 2020.gada neto apgrozījumu. Pieteicēja pieprasīto informāciju neiesniedza. Tādēļ Centrs secināja, ka tam nav iespējams iegūt informāciju par pieteicējas 2020.gada apgrozījumu, un attiecīgi soda naudu piemēroja, ņemot vērā Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta pirmās daļas otrā teikuma normu, kas paredz, ka soda naudas apmērs ir nosakāms samērīgi ar izdarīto pārkāpumu.

[4.4] Tiesas atzītais, ka gadījumā, ja pārkāpējs nav nodrošinājis informāciju par savu neto apgrozījumu, Centram ir jāpagarina lēmuma izdošanas termiņš, nenodrošina efektīvu patērētāju interešu aizsardzību, jo pieļauj pārkāpuma turpināšanos un soda naudas piemērošanas novilcināšanu. Tas

novestu pie neefektīvas patērētāju kolektīvo interešu aizsardzības sistēmas, kas būtu pretēja Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma un Eiropas Parlamenta un Padomes 2005.gada 11.maija Direktīvas 2005/29/EK, kas attiecas uz uzņēmēju negodīgu komercpraksi iekšējā tirgū attiecībā pret patērētājiem un ar ko groza Padomes Direktīvu 84/450/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvas 97/7/EK, 98/27/EK un 2002/65/EK un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (EK) Nr. 2006/2004 (turpmāk – Negodīgas komercprakses direktīva) jēgai un mērķim.

**Motīvu daļa**

[5] Senāts konstatē, ka šajā lietā pārsūdzētā tiesas sprieduma motivācija un kasācijas sūdzības argumenti jautājumā par to, kā interpretējamas Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta pirmās daļas prasības soda naudas piemērošanai, pēc būtības ir tādi paši kā jau iepriekš Senātā izskatītā analoģiskajā lietā Nr. SKA-39/2025. Attiecīgi Senāts ņem vērā to, ka ar 2025.gada 17.februāra spriedumu lietā Nr. SKA-39/2025, ECLI:LV:AT:2025:0217.A420210421.19.S, Centra kasācijas sūdzības argumenti par šo jautājumu jau ir novērtēti kā pamatoti. Senāts atzīst, ka minētā sprieduma motīvu daļa *mutatis mutandis* ir vienlīdz attiecināma arī uz izskatāmo gadījumu.

Apkopojot Senāta 2025.gada 17.februāra spriedumā lietā Nr. SKA-39/2025 ietvertās atziņas, norādāms turpmākais.

[6] Ar Negodīgas komercprakses aizlieguma likumu Latvijā transponēta Negodīgas komercprakses direktīva. No minētās direktīvas preambulas 22.apsvēruma, 1. un 13.panta izriet, ka dalībvalstīm ir pienākums izveidot tādu negodīgas komercprakses apkarošanas sistēmu, kas efektīvi nodrošina patērētājiem augstu aizsardzības līmeni. Šai sistēmai citstarp jāietver efektīvas, samērīgas un preventīvas sankcijas, kas piemērojamas negodīgas komercprakses īstenotājiem; sankcijas ir neatņemama negodīgas komercprakses apkarošanas sistēmas sastāvdaļa, un dalībvalstīm jāraugās, lai tās tiktu efektīvi piemērotas (sk. *Eiropas Savienības Tiesas 2023.gada 2.februāra sprieduma lietā „Towarzystwo Ubezpieczeń Ż”, C-208/21, ECLI:EU:C:2023:64, 81.punktu un 2015.gada 16.aprīļa sprieduma lietā „UPC Magyarország”, C-388/13, ECLI:EU:C:2015:225, 57., 58.punktu*).

Ievērojot minēto, piemērojot Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma normas, tās interpretējamas tādējādi, lai pēc iespējas tiktu sasniegts direktīvas un līdz ar to arī likuma mērķis nodrošināt patērētājiem augstu aizsardzības līmeni pret negodīgu komercpraksi (sk. arī Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 2.pantu). Līdz ar to arī minētā likuma 15.$^{2}$panta pirmā daļa un 15.panta divpadsmitā daļa (norma par lēmuma pieņemšanas termiņa pagarināšanas iespēju) interpretējama atbilstoši mērķim nodrošināt efektīvu negodīgas komercprakses apkarošanas sistēmu.

[7] Finanšu gada apgrozījums ir tāda informācija, kas visupirms ir paša komercprakses īstenotāja rīcībā. Komercprakses īstenotājs, nesniedzot atbildi uz Centra pieprasījumu un tādējādi slēpjot informāciju, rīkojas negodprātīgi. Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta pirmā daļa ir interpretējama tādējādi, ka komercprakses īstenotāja pēdējā finanšu gada neto apgrozījums soda naudas apmēra noteikšanā ir jāņem vērā tad, ja informācija par šo gada apgrozījumu uzraudzības iestādei objektīvi ir pieejama. Savukārt, ja iestāde lietas izskatīšanas gaitā ir pienācīgi centusies šo informāciju noskaidrot, bet attiecīgā informācija iestādei nav pieejama komercprakses īstenotāja negodprātīgas rīcības dēļ, šīs informācijas trūkums nav pamats lēmuma pieņemšanas atlikšanai un iestādei ir pamats lemt par piemērojamās soda naudas apmēru, neņemot vērā pārkāpēja pēdējā finanšu gada neto apgrozījumu. Minētais nemaina prasību, ka soda naudas apmēram jābūt samērīgam ar izdarīto pārkāpumu. Soda naudas samērīguma nodrošināšanai likumdevējs Negodīgas komercprakses aizlieguma likuma 15.$^{2}$panta otrajā daļā ir akcentējis apstākļus, kas vērtējami, lemjot par soda naudas piemērošanu.

[8] Rezumējot minēto, Senāts atzīst, ka apgabaltiesa, interpretējot lietā piemērojamās tiesību normas, nav ņēmusi vērā šo tiesību normu mērķi, un šī kļūda varēja novest pie nepareiza lietas izspriešanas rezultāta. Tāpēc tiesas spriedums Centra pārsūdzētajā daļā ir atceļams, un lieta šajā daļā nododama jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

**Rezolutīvā daļa**

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 129.$^{1}$panta pirmās daļas 1.punktu, 348.panta pirmās daļas 2.punktu un 351.pantu, Senāts

**nosprieda**

atcelt Administratīvās apgabaltiesas 2023.gada 14.jūnija spriedumu daļā, ar kuru atcelts Patērētāju tiesību aizsardzības centra 2021.gada 7.maija lēmums Nr. 13-pk daļā par soda naudas piemērošanu AS „Zemju pārvalde” un uzdots izdot jaunu administratīvo aktu par soda naudas piemērošanu, un šajā daļā nodot lietu jaunai izskatīšanai Administratīvajai apgabaltiesai;

atmaksāt Patērētāju tiesību aizsardzības centram drošības naudu 70 *euro*.

Spriedums nav pārsūdzams.

I. Meldere A. Kovaļevska R. Vīduša